

Výklad liturgickej praxe slávenia zádušných sobôt v byzantskom obrade III. (pokračovanie)

....V byzantskej cirkvi zohrávali tieto diptychy dôležitú rolu, pretože sa z nich odstraňovali mená heretikov a exkomunikovaných, ktorí boli zároveň vylúčení z liturgických modlitieb. Niekedy v priebehu 14. storočia sa prestali používať a nakoniec ich nahradili oficiálne zoznamy zosnulých členov jednotlivých rodín, ktoré viedol farár.

Tieto zoznamy sa nazývali „hramoty“, z gréckeho slova grammata, čo znamená „písaný list“ alebo „písomný dokument“. Zoznam zosnulých členov rodiny, vyhotovený vo forme brožúry, sa nazýval pomjanik, čo pochádza z cirkevnoslovanského pomjanuti, ktoré znamená „pamätať“, a používal sa pri bohoslužbách za zosnulých. Zvyk vyhlasovať mená zosnulých počas liturgických bohoslužieb, ako je uvedené vyššie, možno vysledovať už v prvých storočiach kresťanstva. Už v 4. storočí tento zvyk dôrazne obhajoval svätý Epifán ako „pevne zavedenú tradíciu“ v Cirkvi. Vo svojom Panarione píše:

„Čo sa týka obradu čítania mien zosnulých, čo môže byť užitočnejšie alebo vhodnejšie; čo môže byť hodnejšie obdivu?“

Tento úctyhodný zvyk nám odovzdali naši predkovia ako súčasť nášho krásneho duchovného dedičstva. Každoročne tesne pred Mäsopôstnou sobotou rodiny odovzdajú farárovi zoznamy svojich zosnulých blízkych (hramoty) s prosbou, aby boli spomenutí na bohoslužbách za zosnulých v zádušnú sobotu. A svätý Ján Zlatousty nás uisťuje: „Je to veľká česť byť hodný zmienky, keď prebieha slávenie svätých Tajomstiev“ (Homília na Skutky apoštolov). Členov rodiny povzbudzujeme, aby sa na týchto bohoslužbách v zádušnú sobotu zúčastňovali, pretože svojou prítomnosťou, svojimi osobnými modlitbami a prístupím k svätému prijímaniu posilňujú puto lásky so svojimi zosnulými blízkymi a skutočne uchovávajú ich večnú pamiatku!

Svätý Gregor z Nazianu po pohrebných obradov svojho brata Cézaria zakončil svoju pohrebnú reč týmito slovami: „Časť môjho pohrebného daru je teraz dokončená. Zvyšok zaplatíme tým, že každý rok, kým budeme žiť, budeme za neho obetovať naše pocty a spomienky!“. Aj my by sme mali napodobňovať svätého Gregora tým, že budeme spomínať na svojich

zosnulých blízkych, osobitne počas zádušných sobôt, kým budeme žiť, a prichádzajúcich po nás budeme upozorňovať na užitočnosť tohto krásneho a chvályhodného zvyku modliť sa za svojich zosnulých blízkych a spomínať na nich.

Na pohrebnej bohoslužbe podľa byzantského obradu Cirkev vkladá nasledujúce slová do úst zosnulého, keď spievame hymny predpísané na poslednú rozlúčku s naším milovaným zosnulým:

„Príďte všetci, ktorí ma milujete, a rozlúčte sa so mnou, lebo už nebudem chodiť s vami, ani sa s vami rozprávať, lebo idem k svojmu Sudcovi, ktorý neuprednostňuje a odmeňuje alebo trestá každého podľa jeho skutkov. Preto vás všetkých prosím, aby ste sa za mňa ustavične modlili ku Kristovi, nášmu Bohu, aby som pre svoje hriechy nebol odsúdený na miesto utrpenia, ale aby mi bolo dopriate miesto tam, kde žiari svetlo života!

Modlitba za zosnulého (pripisovaná sv. Jánovi Zlatoústemu)

Bože duchovného i telesného tvorstva, ty si premohol smrť, zvíťazil si nad zlým duchom a tvojmu svetu si daroval život: Ty sám, Pane, obdaruj pokojom dušu tvojho zosnulého služobníka na mieste svetla, blaženosti a pokoja, kde nie je bolesti, zármutku ani stonania. Bože, odpusť mu všetky hriechy spáchané myšlienkami, slovami a skutkami, lebo ty si dobrý a láskavý k ľuďom. Veď nie je človeka, ktorý by počas života nezahrešil. Len ty jediný si bez hriechu, tvoja spravodlivosť je spravodlivosť naveky a tvoje slovo je pravda. Lebo ty si vzkriesenie a život i pokoj tvojho zosnulého služobníka (povie meno), Kriste Bože náš, a tebe vzdávame slávu spolu s Otcom, ktorý nemá počiatku, s tvojím presväтым, dobrým a životodarným Duchom teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

„On (kňaz) koná ako vyslanec v mene celého mesta – dokonca aj v mene celého sveta – a modlí sa, aby bol Boh milosrdný a odpustil hriechy všetkým, nielen živým, ale aj zosnulým“ zdroj: jankrupa.sk

Tretia veľkopôstna nedeľa – Krížupoklonná

V polovici veľkopôstneho obdobia Cirkev uctieva svätý kríž a klania sa mu, aby oslávila plody utrpenia. Kríž je od nedele, počas celého týždňa, vystavený v chráme a všetci uctievať svätý kríž, ktorý sa stal nástrojom vykúpenia, prostriedkom spásy, zbraňou proti peklu. Ak sa zahľadíme na kríž, nevidíme tu trpiaceho Krista, ale vzkrieseného a osláveného Spasiteľa. Svätý kríž, skrze Ježišovo vzkriesenie, stal sa nástrojom vykúpenia, prostriedkom spásy, zbraňou proti peklu.

Svätý Ján Zlatoústý hovoril: „Ak sa ma niekto spýta, čo neobyčajného vykonal Ježiš Kristus, poviem, že spojil nebo so zemou, vstal z mŕtvych, a z ostatného chcem poukázať na kríž, ktorý je najslávnejší zo všetkého.“

Cyril Jeruzalemský ponúka takýto obraz kríža: „Každý Kristov čin je chválou Katolíckej cirkvi, ale chválou chvál je kríž. Pavol bol o tom

presvedčený, a preto hovorí: „Ale ja sa nechcem chváliť ničím iným, iba krížom Krista.“

Liturgia tejto nedele teda neopisuje kríž ako symbol utrpenia, trestu, či poníženia, no predstavuje ho ako symbol radosti, symbol víťazstva a triumfu, ktorý sa završuje v deň Vzkriesenia. Cirkevní otcovia v ňom vidia nanovo strom života, ten strom, ktorý bol v strede raja Eden, strom nesmrteľnosti; nazývajú ho – nepremožiteľná zbraň, víťazstvo kráľov, sláva kňazov, sláva mučeníkov, rajska brána, záchrana veriacich, okrasa spravodlivých. Ústrednou piesňou tejto nedele je spev **Tvojmu krížu klaníme sa Vládca a tvoje sväté vzkriesenie oslavujeme**. Je to časť modlitby z veľkonočnej utierne Videli sme Kristovo vzkriesenie... Je to veľmi starodávna modlitba, lebo už v deviatom storočí tvorí súčasť ako veľkonočnej, tak aj nedeľnej utierne. Nachádza sa aj v najstarších bohoslužobných knihách. Aj z týchto slov je vidieť, že Kristov kríž a Kristovo zmŕtvychvstanie tvoria jeden celok. Preto, keď Cirkev ospevuje Kristovo zmŕtvychvstanie, ukazuje aj na dôležitosť kríža, a naopak.

Krížupoklonná neďa nás učí chápať význam Pánovho kríža, ako aj kríža v našom živote. Aj z bohoslužobných textov vyplýva, že nemôžem vziať svoj kríž a nasledovať Ježiša Krista, ak neprijmem Jeho kríž, ktorý On prijal z lásky kvôli spáse človeka. Je to Jeho kríž, ktorý prináša spásu a nie ten náš. Práve Ježišov kríž dáva zmysel aj naším krížom.

Sme v polovici Veľkého pôstu a Cirkev nám tak špeciálne pred nás zrak predkladá Kristov kríž. Prečo táto úcta životodarnému krížu Ježiša Krista? Jednak preto, aby nám boli nanovo pripomenuté Kristove utrpenia, ale taktiež preto, aby sme boli posilnení a povzbudení do ďalších dní Veľkého pôstu. „Buď pozdravený, životodarný Kríž, krásny raj Cirkvi, strom nehynúci, na ktorom sa nám urodilo sladké ovocie večnej slávy. Ty zaháňáš vojská démonov a si radosťou zástupov anjelských; teba oslavujú zhromaždenia veriacich. Si zbraňou nepremožiteľnou, oporou nezničiteľnou, blahoverných kráľov víťazstvo, chválou kňazov. Daj nám dospieť až k týždňu utrpení Kristových a Vzkriesenia a udeľ nám veľkú milosť.“ Celý život Cirkvi plynie v znamení kríža. Každú modlitbu Cirkev začína a končí znamením kríža. Najhlavnejšie momenty počas svätej liturgie, či iných liturgických obradov, sa dejú v znamení kríža. *„Každý skutok Ježiša Krista je slávny, veľký a božský, ale iba čestný kríž je najslávnejší zo všetkého.“* (Sv. Ján z Damasku) zdroj: <https://grkath.sk/>

KONTAKTY

o. Daniel Galajda : **0904 854 868** (farár)

o. Jakub Jurčišin : **0904 360 565** (kaplán)

Kancelária: **051 773 46 25**

Sakristia katedrály: **0904 738 650**

Úradné hodiny: **Po 9:30 – 11:30 | St 9:30 – 11:30, 15:30 – 17:30 | Pia 9:30-11:30**

	Liturgický program – svätý dňa	Sväté liturgie a úmysly
17.03. Po	Náš prepodobný otec Alexej, Boží človek	6:45 Utieraň 11:45 6. čas a Obednica 16:30 Pôstna večieraň
18.03. Ut	Náš otec svätý Cyril, jeruzalemský arcibiskup , Sväté mučenice a panny Agapa, Irena a Chionia	5:45 * Anna, Juúlia, Miroslav, Mária 7:00 + Ema, Milan 11:45 6. čas a Obednica 16:30 + Ján, Justína
19.03. St	Svätí mučeníci Chryzant a Dária Náš prepodobný otec Simeon z Perzie	6:45 Utieraň 11:45 6. čas a Obednica 16:30 Liturgia VPD + Natália
20.03. Št	Naši prepodobní otcovia, ktorých Saracéni pozabíjali v kláštore svätého Sávu	5:45 + Ján, Ján 7:00 + Anton, Alžbeta, Beata, Miroslav, Anton, František 11:45 6. čas a Obednica 16:30 + Peter
21.03. Pia	Náš prepodobný otec Jakub Vyznávač, katánijský biskup	6:45 Utieraň 11:45 6. čas a Obednica 16:30 Liturgia VPD * Lívia
22.03. Sob	Sobota 3. týždňa Veľkého pôstu – tretia zádušná , Svätý hieromučeník Bazil, ankyrský presbyter	7:00 za zosnulých (CH-O) 17:00 + Jolana Večieraň
23.03. Ned	Nedeľa 3. týždňa Veľkého pôstu – Krížupoklonná Svätý prepodobný mučeník Nikón a jeho učeníci, ktorí boli s ním umučení	5:45 * Jozef, Justína 8:00 za veriacich farnosti 10:00 úmysel kňaza 12:00 úmysel kňaza 17:00 + Anna, Mikuláš Večieraň
24.03. Po	<i>Predsviatok Zvestovania presvätej Bohorodičke</i> , Náš prepodobný otec Zachariáš, Náš otec svätý Artemón	6:45 Utieraň 11:45 6. čas a Obednica 16:30 Večieraň + Utieraň
25.03. Ut	Zvestovanie našej presvätej Vládkyni, Bohorodičke Márii, vždy Panne	5:45 * Paraskeva, Anna, Peter, Anna 7:00 za veriacich farnosti 8:30 úmysel kňaza 11:45 úmysel kňaza 16:30 Liturgia s večierňou + Mária 18:00 na úmysel
26.03. St	Odozdanie sviatku Zvestovania. Zhromaždenie k archanjelovi Gabrielovi	6:45 Utieraň 11:45 6. čas a Obednica 16:30 Liturgia VPD * Julian
27.03. Št	Naša prepodobná matka Matróna zo Solúna	5:45 + Jolana 7:00 + Michal, Mária, Mária 11:45 6. čas a Obednica 16:30 + Peter, Anna, Michal, Magdaléna
28.03. Pia	Naši prepodobní otcovia Hilarión Nový a Štefan Divotvorca	6:45 Utieraň 11:45 6. čas a Obednica 16:30 Liturgia VPD + r. Havrišová, Gibová
29.03. Sob	Sobota 4. týždňa Veľkého pôstu – štvrtá zádušná Náš prepodobný otec Marek, Cyril, diakon, a ďalší	7:00 za zosnulých (P-Z) 17:00 * Janka, Peter, Štefan s rod. Večieraň
30.03. Ned	Nedeľa 4. týždňa Veľkého pôstu – pamiatka nášho prepodobného otca Jána, autora spisu Rebrík.	5:45 + Marta, Štefan 8:00 za veriacich farnosti 10:00 úmysel kňaza 12:00 úmysel kňaza 17:00 + Jozef Večieraň

Na úmysel – na túto liturgiu môžete zapísať svoj úmysel v sakristii